

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій

Кафедра англійської філології і перекладу

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
З ОПАНУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ
з дисципліни «Історія зарубіжної літератури»**

Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність: 035 «Філологія»
Спеціалізація: 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська»
ОПШ: «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська»

Укладач:
канд. пед.н., доц. Скрипник Т.М.

Методичні рекомендації розглянуті та схвалені на засіданні кафедри англійської філології і перекладу
Протокол № 6 від 08.09.2020 р.

Завідувач кафедри _____ Сидоренко С. І.

Методичні рекомендації з самостійної роботи студентів з опанування навчального матеріалу з дисципліни «Історія зарубіжної літератури»

Самостійна робота студента є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Зміст СРС над конкретною дисципліною визначається робочою навчальною програмою з цієї дисципліни, навчально-методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

З навчальної дисципліни «Історія зарубіжної літератури» самостійна робота студентів передбачає:

- опанування лекційного матеріалу;
- самостійне вивчення літературних творів і теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення;
- підготовку до написання поточних тестів та модульної контрольної роботи.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з 2 навчальних модулів, а саме:

- навчального модуля №1 «Література Античності. Література європейського Середньовіччя та Відродження. Світова література XVII століття»,
- навчального модуля №2 «Світова література XVIII століття. Світова література XIX – початку XX століть. Світова література другої половини XX століття», кожен з яких є логічною завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

. Рекомендована література

Базова література

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. – К.: Наука, 2001. – 441 с.
2. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX ст. : навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 345 с.
3. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XVII – XVIII ст. : навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 399 с.

Допоміжна література

- .4. История зарубежной литературы XX века / Под. ред. Н.А.Соловьевой. – М.: Высшая школа, 2000. – 559 с.
- .5. История зарубежной литературы XVII века. Под ред М.Разумовской. – М.: Высшая школа, 2001. – 254 с.
6. История зарубежной литературы XVIII века / Под редакцией Плавскина З.И. – М.: Книга, 2001.– 396 с.
7. История всемирной литературы. – В 9. т. – М.: Наука, 1983-1989.
- .8. Мифы народов мира: Энциклопедия. – М., 1992. – Т. 1–2.
- .9. Пащенко В.І., Пащенко Н.І. Антична література. – К.: Либідь, 2001. – 718 с.
- .10. Шаповалова М.С., Рубанова Л.Г., Моторний В.А. Історія зарубіжної літератури: Середні віки та Відродження. – Львів: Вища школа, 1982. – 440 с.
11. Наливайко Д. С, Шахова К.І. Зарубіжна література XIX ст. Доба романтизму. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2001. – 416 с.

Літературні твори і теоретичні питання, що винесені на самостійне вивчення:

Поняття про роди і жанри літератури.

Поняття про героїчний епос давніх народів. Шумерський епос про Гільгамеша.

Реалізм доби Античності. Роман Лонга «Дафніс і Хлоя».

Філософська і ораторська проза доби Античності.

Лірика доби Античності (назвати імена 4–5 поетів, навести тематику їх творів)

Історія створення і композиція Біблії.

Автори-оповідачі історій Біблії.

Із скандинавського епосу «Молодша Едда».

Видатні діячі Каролінгського відродження.

Виникнення, формування та ідейний зміст сонета як жанра (в епоху Середньовіччя).

Особливості реалізму доби Середньовіччя у літературних творах (на прикладі 1–2 творів).

Особливості роману доби Середньовіччя і доби Відродження (у порівняльному аспекті)

Особливості роману доби Просвітництва і роману ХІХ ст. (у порівняльному аспекті)

Особливості роману соцреалізму і магічного реалізму.

Творчість письменників-модерністів у прозі (на початку ХХст).

Ідейно-художні особливості творів. Марсель Пруст. Епопея «У пошуках втраченого часу».

Джеймс Джойс «Улісс».

Екзистенціалістські мотиви у поезії В.Г.Одена.

Постмодернізм як напрям у літературі. Ідейно-художні засади постмодернізму у творах Умберто Еко, Патріка Зюскінда. Дж.Барнса

Шановні студенти, перевірте себе. Якщо Ви знаєте відповіді на ці запитання, Ви готові до написання модульної контрольної роботи з навчальної дисципліни «Історія зарубіжної літератури».

Питання для самоконтролю

Тема № 1. Література Античності.

Театр, його будова та роль у житті еллінів.

«Поетика» Арістотеля і теорія драми (зокрема, поняття «катарсис» і «мімезис»)

«Батько трагедій» Есхіл, трилогія про Прометея та її міфологічні джерела

Прометей – традиційний образ світової літератури. Байрон, Шевченко, Леся Українка («донька Прометея»)

Софокл. Трилогія «Едип-цар», «Едип у Колоні», «Антигона». Образ Едипа, міфологічна основа. «Едипів комплекс» (фрейдизм)

Давньогрецька лірика. Її відлуння у світовій літературі (сапфічна поезія Анни Ахматової, «анакреонтика» Пушкіна, Ломоносова)

Пародійний епос «Батрахоміомахія» як паралель до «Іліади» і «Одіссеї»

Даньоримська комедія

Публій Теренцій Афр. Новаторство. Відлуння у світовій драматургії (творчість Алкуїна.

Еразма Роттердамського. Мольєра)

Ораторське мистецтво Демосфена, Цицерона.

Реалізм античного роману. Лонг «Дафніс і Хлоя»

Тема 2. Література європейського Середньовіччя та Відродження.

Питання для самоконтролю

. Література європейського Середньовіччя

1, На які періоди поділяється середньовічна література?

2.. Чим відрізняється античний і середньовічний ідеал людини?

3 Які міфологічні та казкові мотиви відтворено в епосі про Кухуліна (Уладський цикл)?

4. Які ідейно-художні особливості характеризують кельтський епос?

5. На які тематичні групи поділяється давньоскандинавська едична поезія?

6. Як у «Старшій Едді» реалізовано тему долі та проклятого золота?

- 7.. У чому полягає специфіка картини світу давніх скандинавів? Як у ній реалізовано мотив «світового дерева?»?
- 8.. Як у ранньосередньовічній літературі відбувалося становлення категорії авторства?
9. У чому полягає своєрідність пам'яток англосаксонської літератури раннього Середньовіччя? Окресліть фольклорно-міфологічні мотиви поеми «Беовульф».
- 10.. Які риси народного ідеалу втілено в образі Беовульфа?
11. Які художні елементи в поемі «Беовульф» засвідчують її архаїчний характер, а які відбивають вплив християнської ідеології? 36
- 12.. Якими жанрами представлена ранньосередньовічна література латинською мовою?
- 13.. У чому полягає новаторський характер процесів, що відбувалися в межах Каролінзького Відродження?
- 14.Які причини зумовили суспільний прогрес зрілого Середньовіччя? Окресліть соціокультурний простір епохи.
- 15.Чим зумовлено формування двох типів середньовічної культури: лицарсько-аристократичної та бюргерсько-міської?
- 15.. Як інтерпретовано історичні події в «Пісні про Роланда»? Чим викликане таке переосмислення?
- 16.. Які засоби характеротворення домінують у «Пісні про Роланда»? Наведіть приклади психологічної характеристики персонажів.
- 17.. Наскільки важливими в «Пісні про Роланда» є образи жінок? Чому?
18. Які риси епохи відбилися в іспанському епосі «Пісня про мого Сіда»?
- 19.. Які казково-фантастичні мотиви реалізовано в «Пісні про нібелунгів»?
20. Які поведінкові приписи включала в себе куртуазія? Як це репрезентовано в літературі?
21. У чому полягає специфіка конфлікту роману про Трістана та Ізольду?
- 22.. Які риси художньої організації домінують у лицарському романі?
- 23.. Чим можна пояснити, що мотиви та персонажі «тваринного епосу», зокрема «Роману про Ренара» репрезентовано в культурах інших етносів?
- 24.. Які аспекти життя середньовічного соціуму депоетизовано в «Романі про Лиса»?
25. Як у провансальській поезії реалізовано індивідуалізовані почуття?
- 26.. Якими жанрами представлена лірика трубадурів?
27. У яких жанрах міської літератури найповніше репрезентовано народну сміхову культуру Середньовіччя?
- 28.Які два ідейно-тематичні начала реалізовано в «Романі про Троянду»?
- 29.. У чому проявляється своєрідність потрактування теми кохання в ліриці вагантів?
- 30 Які художньо ідеологічні константи зрілого Середньовіччя представлено в поезії Франсуа Війона?

Література європейського Відродження

Література Відродження в Італії

1. Періодизація італійської літератури доби Відродження.
2. Життя й творчий шлях Данте.
3. «Божественна комедія» Данте як синтез середньовічної культури і перший твір культури Відродження.
4. Особливості жанру, джерела і композиція «Божественної комедії».
5. Ренесансно-гуманістичні й реалістичні риси «Божественної комедії».
- 6 Особливості поезики «Божественної комедії».
7. Франческо Петрарка. Збірка ліричних поезій Петрарки «Канцоньєре». Її гуманістичний зміст, особливості поетичної майстерності.
8. Значення Петрарки для розвитку європейської лірики.
9. Жанрова особливість збірки новел Боккаччо «Декамерон». Сюжетне обрамування і його ідейно-художнє призначення.
10. Головні теми новел «Декамерона». Широта охоплення в них реальної дійсності.
11. Реалістичність новел Боккаччо. Особливості художньої майстерності новеліста. Значення «Декамерона» для розвитку італійської літературної мови.
12. Платонівська академія у Флоренції та її місце в італійській гуманістичній культурі XV ст

Література Відродження в Іспанії

1. Шахрайський роман «Ласарильйо з Тормеса». Особливості композиції твору і його герой.
2. Роль шахрайського роману у розвитку реалістичного роману в європейських літературах.
3. Загальні особливості іспанського ренесансного лицарського роману. ,
4. Життя і творчий шлях Сервантеса.
5. Роман Сервантеса «Дон Кіхот». Сюжетно-композиційні особливості..
6. Характеристика образу Дон Кіхота. Його соціальний і філософський зміст. В. Г.Белінський про образ Дон Кіхота.
7. Характеристика образу Санчо Панси.
8. Народність і особливості реалізму роману «Дон Кіхот».
9. Обґрунтування реалістичних принципів іспанської національної драми в трактаті Лопе де Веги «Про нове мистецтво писати комедії».
10. Народно-героїчна драма Лопе де Веги «Фуенте Овехуна». Викриття в ній феодального свавілля. Зображення народу як колективного героя. Революційний пафос драми, художнє новаторство.

Література Відродження у Франції

1. Поезія Франсуа Війона як породження перехідної доби від Середньовіччя до Відродження. Ідейно-художня проблематика «Великого заповіту».
2. Гурток Маргарити Наваррської та його місце у французькій літературі раннього Відродження.
3. Фольклорні джерела роману Рабле «Гаргантюа і Пантагрюель». Історія створення роману.
4. Критика схоластики, схоластичного виховання і захист гуманістичного ідеалу виховання всебічно розвиненої людини у романі Рабле.
5. Критичне зображення різних сторін феодального суспільства у романі Рабле.
6. Характеристика головних образів роману: Гаргантюа і Пантагрюеля, Жана, Панурга.
7. Своєрідність художнього методу Рабле; поєднання фантастичного і реального планів, широке використання сміхових прийомів, передусім гротеску.
8. Творчий розвиток П'єра Ронсара.
9. Головні жанри, теми, гуманістичний характер і художні особливості поезій Ронсара.
10. «Досліди» Монтеня. Жанр, ідейний зміст і художня своєрідність. в них кризи ренесансного гуманізму

Література Відродження в Німеччині і Нідерландах

1. Специфічні особливості німецької гуманістичної літератури.
2. Антифеодальна та антиклерикальна сатира у творі С. Бранта «Корабель дурнів». Значення цього твору у наступному розвитку «літератури про дурнів».
3. Суперечка навколо Рейхліна та історія написання «Листів темних людей».
4. Сатира на обскурантизм, середньовічну схоластику у «Листах темних людей».
5. Сатиричні «Діалоги» Ульріха фон Гуттена. Викриття в них папства, світських князів.
6. Місце М. Лютера в ідеологічному житті Німеччини періоду Реформації і в німецькій літературі.
7. Німецькі народні книги про Фауста і Тіля Уленшпігеля.
8. Революційний характер публіцистики Т. Мюнцера.
9. Творчість Г. Сакса. її фольклорні основи.
10. Своєрідність памфлетної форми «Похвального слова Глупоті» Еразма Роттердамського..

Література Відродження в Англії

1. Збірка новел Чосера «Кентерберійські оповідання». Особливості побудови збірки. Порівняти сюжетне обрамування «Декамерона» і «Кентерберійських оповідань».
2. Реалістична картина соціальної дійсності Англії XIVст. в«Кентерберійських оповіданнях»
3. «Утопія» Жанрова специфіка твору і- побудова сюжету.
4. Ідеальний суспільний устрій в «Утопії».

5. Розвиток поетичних жанрів в англійській ренесансній поезії.
6. «Університетські уми» та їхня роль у розвитку англійської драматургії Відродження.
7. «Трагічна історія доктора Фауста» К. Марло. Ідейно-естетична проблематика трагедії. Образ титанічного героя.
8. Біографія Шекспіра. «Шекспірівське питання».
9. Основні періоди творчості Шекспіра.
10. Сонети Шекспіра як сюжетний цикл. Філософське осмислення дійсності в них.
11. Образ ліричного героя у сонетах Шекспіра.
12. Історичні хроніки Шекспіра «Річард III», «Генріх IV», їхні джерела, жанрова-'специфіка і проблематика. Головні образи державного плану і «фальстафівського фону».
13. Ідейно-художні особливості комедій Шекспіра першого періоду («Сон літньої ночі» «Дванадцята ніч»,
14. Поглиблення трагічного осмислення дійсності у «Венеціанському купці». Образ Шейлока. Пушкін про цей образ.
15. Своєрідність трагічного конфлікту в ранній трагедії «Ромео і Джульєтта».
16. Зміна трагічного конфлікту в «великих» трагедіях: «Гамлет», «Отелло», «Король Лір», «Макбет». Характер постановки і вирішення в них трагічних проблем буття. Конкретний аналіз кожної з цих трагедій.
17. Гуманістичний зміст трагікомедії «Буря».
18. Особливості творчого методу Шекспіра: широта охоплення явищ дійсності в їхньому рухові і взаємозв'язку; багатосторонність і динаміка характерів; поєднання трагічного і комічного, високого і низького; чергування вірша і прози; образність мови.
19. Творчість поетів елізаветинської доби
20. Відображення долі митців елізаветинської доби у кінематографі

Література Відродження у слов'янських країнах

1. Як називались пісні південнослов'янського епосу? На які цикли поділяється героїчний епос південних слов'ян?
2. Яке значення для розвитку слов'янських літератур має діяльність Кирила і Мефодія?
3. Які літературні мови існували у зарубіжних слов'янських народів?
4. Які головні риси гуманістичних ідеалів виявилися в літературах зарубіжних слов'янських народів у XV—XVII ст.?
5. Кому першому зі слов'янських діячів культури належить ідея створення енциклопедії?
6. Коли виник книгодрук у зарубіжних слов'янських народів?
7. Хто з авторів XV—XVI ст., які писали сатиричні твори, вам відомий?
8. Які спільні риси ви вбачаєте у творчості М. Рея і Я. Кохановського?
9. У творчості яких письменників слов'янських народів розроблялась тема боротьби проти турецького ярма?
10. Які твори найвидатніших представників слов'янських літератур епохи Відродження вам відомі?

Світова література XVII століття

1. Визначте часовий та логічно умотивований зв'язок між античністю та літературою доби класицизму.
2. Жанр байки у літературному процесі XVII століття.
3. Визначте особливості «серйозних» комедій Мольєра.
4. Розкрийте значення поняття «робінзонада» у контексті літератури XVIII століття та світового літературного процесу.
5. Дайте визначення поняттю «сатира» та простежте за його втіленням у романі Дж. Свіфта «Мандри Гуллівера».
6. Жанр літературної балади у творчості Р. Бернса.
7. «Енциклопедична» діяльність Д. Дідро.
8. Творчість Ж. Ж. Руссо у руслі сентименталізму.
9. Теорія «природної людини» у творчості письменників — просвітників.

10. Доведіть справедливість тези: «Роман Гете «Страждання молодого Вертера» — зразок німецького сентиментального роману».

Рекомендована література

Базова література

- .1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. – К.: Наука, 2001. – 441 с.
- .2. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XIX – початку XX ст. : навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 345 с.
- .3. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XVII – XVIII ст. : навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 399 с.

Додаткова література

- 1 *Франко Іван*. Данте Аліг'єрі. Львів, 1913. С. 4.
- 2 *Дживелегов А.* Данте и его «Комедия» // Данте Алигиери. «Божественная комедия». Л., 1939. С. 16.
- 3 *Пушкин А. С.* Полн. собр. соч.: В 16 т. М., 1949. Т. 11. С. 511.
- 4 *Пстрарка Франческо*. Избранное: Автобиографическая проза. Сонеты. М., 1974. С. 16.
- 5 *Хлодовский Р. И.* Декамерон: Поэтика и стиль. М., 1982. С. 48.
- 6 Там же. С. 339.
- 7 История всемирной литературы. М., 1985. Т. 3. С. 120.
- 8 Там же.
- 9 *Бахтин М.* Вопросы литературы и эстетики. М., 1975. С. 444.
- 10 *Маркс К., Энгельс Ф.* Твори. Т. 20. С. 326.
- 11 История немецкой литературы. М., 1962. Т. I. С. 223—224.
- 12 *Пинский Л.* Реализм эпохи Возрождения. М., 1961. С. 70—71.
- 13 Там же. С. 155.
- 14 *Евнина Е. М.* Франсуа Рабле. М., 1948. С. 200.